

Η Ρενέ Ρεβάχ ταξίδεψε στα στρατόπεδα του θανάτου φωτογραφίζοντας την επώδυνη διαδρομή της οικογένειάς της

Ανοιξε το παλιό μπαούλο της οικογένειας που ήταν γεμάτο ρουχαλάκια των παιδιών, μαξιλαροθήκες, κουρτίνες και σεντόνια. Διάλεξε ένα λευκό τραπεζομάντιλο από διάφανο πλεκτό ύφασμα και αποφάσισε ότι αυτό θα γινόταν το «μέσον» που θα τη μετέφερε στο παρελθόν και θα συνέδεε την ιστορία της οικογένειάς της με τη δική της επιτακτική ανάγκη να αναμετρηθεί με το «Tehom» (Τεχόμ είναι η βιβλική εβραϊκή λέξη για το αρχέγονο βάθος), την άβυσσο του Ολοκαυτώματος.

«Πρώτα βύθισα το ύφασμα στο νερό για να ελαφρύνει από το βαρύ ψυχικό του φορτίο. Μετά ξεκίνησα το ταξίδι προς το παρελθόν ακολουθώντας τις σιδηροδρομικές γραμμές που οδήγησαν εκείνα τα βαγόνια για ζώα με το ανθρώπινο φορτίο τους στον τόπο του εγκλήματος. Έτσι έφτασα στο Μπιρκενάου και το Άουσβιτς για να καταλήξω και πάλι στο νερό - ένα υγρό κενοτάφιο. Για μένα έχει μεγάλη σημασία το υδάτινο στοιχείο: Μεγάλωσα μέσα στο νερό, εκεί “καθάριζα” τα συναισθήματά μου», λέει στην «Κ» η φωτογράφος Ρενέ Ρεβάχ.

Κάνει μια διακοπή από την προετοιμασία ομώνυμης φωτογραφικής έκθεσης που πρόκειται να φιλοξενηθεί στο Μουσείο Μπενάκη Πειραιώς, με σκοπό να μιλήσουμε για τη δουλειά της. Το φωτογραφικό έργο της Ρεβάχ είναι θεματικά συνδεδεμένο με το νερό: σειρές υποβρύχιων φωτογραφιών που επικεντρώνονται στο ανθρώπινο σώμα. Το ίδιο συμβαίνει και στην έκθεση, που στο τρίτο της μέρος έχει πάλι «κατακλυστεί» με νερό. Μόνον που αυτή τη φορά η φύση που δέχτηκε μέσα της την τέφρα των οστών χιλιάδων δολοφονημένων Εβραίων δεν είναι αθώα. Η λίμνη είναι μια χοάνη που εξαφάνισε τα ελάχιστα υλικά απομεινάρια των θυμάτων της θηριωδίας. Τα ποτάμια όπου η καλλιτέχνις βύθισε το ύφασμα και τελικά τον εαυτό της για να εξαγνιστεί, είναι ο Βιστούλας όπου έφταναν τα φορτηγά ξεφορτώνοντας στάχτες από τα κρεματόρια, και ο Σολά που βρίσκεται δίπλα στο στρατόπεδο του Άουσβιτς.

Φωτογραφίες και κείμενα πλαισιώνουν εικαστικά την αφήγηση της επώδυνης διαδρομής της οικογένειας Ρεβάχ από τη Θεσσαλονίκη στο Άουσβιτς. Μοναδικός επιζών ήταν ο παππούς της Αλβέρτος Ρεβάχ, ο οποίος είχε διαφύγει στην Αθήνα και μέχρι το τέλος του πολέμου τούς περίμενε να επιστρέψουν στο μικρό σπίτι που ετοίμαζε με τα ελάχιστα. Όταν έμαθε πως όλοι είχαν χαθεί, έμεινε τρεις μέρες κλεισμένος στο διαμέρισμα κλαίγοντας σιωπηλά, άυπνος και νηστικός.

Η Ρεβάχ συνάντησε τον απόντα πλέον παππού της στη φαντασία της μαζεύοντας κομματάκια αναμνήσεων και αποσιωπήσεων, και ξεκίνησε μαζί του μια συνομιλία που κατέληξε στην υπόσχεση να τον οδηγήσει νοερά στον τόπο του εγκλήματος, που ο ίδιος μέχρι τον θάνατό του δεν βρήκε το κουράγιο να επισκεφτεί.

«Το τραύμα θέλει τον χρόνο του για να βιωθεί και να γίνει πυκνό», λέει η φωτογράφος ενόψει της έκθεσής της «Tehom» στο Μουσείο Μπενάκη.

Ακολούθησαν δύο ταξίδια στα γερμανικά πρώην στρατόπεδα συγκέντρωσης παίρνοντας ειδική άδεια ως απόγονος εκτοπισμένων για να φωτογραφίσει εκεί το εξαγνισμένο πέπλο, την οικογενειακή κληρονομιά του τραύματος.

Σε κάθε βήμα της διαδρομής της, απευθυνόταν νοερά στον παππού της και μοιραζόταν μαζί του τις σκέψεις και τα συναισθήματά της. Η αφήγησή της εκπορεύεται από μια διαμεσολαβημένη μνήμη, ένα απόσταγμα εικόνων, που διαμορφώθηκαν από τις αφηγήσεις της οικογένειας και τις μαρτυρίες εκείνων που επέστρεψαν ζωντανοί.

Η Ρεβάχ στα 45 της χρόνια είναι ένα μάρτυρας που δεν αρκείται πλέον στο να γνωρίζει, αλλά παίρνει την πρωτοβουλία να δράσει. Τη ρωτώ γιατί το αποφάσισε τώρα. «Το τραύμα θέλει τον χρόνο του για να βιωθεί και να γίνει πυκνό», απαντά. «Μεγάλωσα λόγω του Ολοκαυτώματος σε μια ολιγομελή οικογένεια, η αίσθηση της απώλειας ήταν σαν να πέρασε σε κυτταρικό επίπεδο στο σώμα μου. Ωστόσο από τότε που έγινα μητέρα, σιγά σιγά άρχισε να ωριμάζει μέσα μου η ανάγκη αποκατάστασης. Έτσι ώστε το τραύμα να μην κληροδοτηθεί και στα δικά μου παιδιά».

Η έκθεση «Tehom» θα εγκαινιαστεί στις 14 Φεβρουαρίου στο Μουσείο Μπενάκη Πειραιώς 138. Την ίδια μέρα θα παρουσιαστεί και η έκδοση «Renée Revah. TEHOM» (εκδ. ΚΑΠΟΝ) στον ίδιο χώρο.

Πηγή: [ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ](https://www.kathimerini.gr), 7.2.2024, της Μάρως Βασιλειάδου